

BIBLIOTECĂ CENTRALĂ
„ASSOCIAȚIA BRAD”
SIBIU

Zarandul

ORGAN INDEPENDENT — CULTURAL, ECONOMIC ȘI DE INFORMATII — DIN VALEA CRIȘULUI ALB

APARE SUB CONDUCEREA UNUI COMITET
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRAD

ABONAMENTE: 100 lei anual, 6 luni
Instituționi și bănci 60 lei
Muncitorii minieri și muncitorii agricultori 150 lei
50 lei

APARE ÎN FIECARE JOI

Redactor responsabil: G. E. CAMBER

24 IANUARIE 1936

PÂNĂ CÂND?

Nu este ziar sau revistă românească, care să nu-și pună dureroasa întrebare „până când“?

Până când streinii se vor desfășa în această bună și iertătoare țară?

In fiecare zi cotidianele ne aduc vestea unei escrocherii în stil mare, a descoperirei unui oarecare cuib de spionaj... și câte altele.

Cine sunt autorii lor, decât minoritari? Cine trăiește mai bine în frumoasa noastră țară, a cărui pământ e frâmântat cu sângele celor 800.000 de eroi, ca streinii?

Si câte nu se petrec zilnic sub ochii noștri?

Zilele acestea s'a descoperit cea mai mare escrocherie, și ne găsim în fața unui scandal de proporții mondiale, pe care n'a reușit să le atingă nici afacerea Stawisky. Cel mai mare pirat care a pus piciorul pe pământul țărei românești Eugen Grosz-Cagero a escrocat nouăzeci și două milioane cinci sute de mii lei.

Cine-i acest gangster, decât un jidancungur?

Numai datorită neintrecutului conducerii al Băncii Naționale, d-l Mitiță Constantinescu, s'a putut da de urma acestei nemaipomenite escrocherii...

Dar serviciile statului nu sunt imbibate cu minoritari? Nu există birou în provinciile alipite, unde să nu fie cea mai mare parte streini. S'a luat măsuri și s'a dat ordine ca în birouri să se vorbească numai românește. Cu durere o spunem că aceste ordine s'a respectat numai pe placatele unde este scris mare — să vadă toți — „vorbiți numai românește“.

Poșta și C. F. R.-ul nu sunt imbitate cu minoritari care trebuie să-ți dea informații cu tălmaciu?

Dar gazetele minoritare, nu sunt acelea care se distribuie îngrozitor?

Si credem că mulți vor fi observat vitrine cu becuri electrice care dădeau culoarea drapelului unguresc.

Dar să mergi seara prin restaurante!

Te cuprinde mila. La radio se cântă ungurește, muzica din restaurant cântă cântece ungurești...

Sunt atâtia ani dela unire și încă nu te poți înțelege în limba română cu cineva!

Dar căți funcționari nu sunt, care încă nu știu românești? Ce s'o fi făcut cu examenele de limba română? Multe se mai rabdă la noi. Toți străinii trăiesc pe raze. Nu de mult citeam într-o revistă că dintre evreii plecați din Germania 25.000 au fost primiți la noi, iar în celealte țări căte 1000...

Frumos gest făcut de țara noastră pînătoare și iertătoare. Ar trebui ca fruntașii zilei să se gândească la acest lucru. E prea durerioasă situația de astăzi. N' o mai putem suporta. O spun și copiii din leagăn...

Si aceasta... până când?..

G. M. CETINĂ

Expoziție de pictură

în Brad

Cunoșcutul pictor arădan, d. Corneliu Mînișan, își va deschide la 9 Februarie o expoziție în orașul nostru.

Cine nu cunoaște, său cine n'aузt măcar, de numele acestui original îndragostit al colorilor? Cele 53 expoziții aranjate până acum, primele cu entuziasm pretutindeni, l-au consacrat printre artiștii de seamă ai plasticiei românești.

Sperăm, că noua sa expoziție, a cincizeci și patra, va însemna un eveniment pentru cunoștorii de artă ai orașului nostru.

Duminică Invățătorii din Brad, au organizat o frumoasă serbare școlară, în sala festivă a liceului.

Cu această ocazie au ținut interesante conferințe: domnii C. Ciocan, dir. liceului

și I. Maties. Corurile conduse de d. Baloșiu, au fost admirabile. Pădurenii au fost mulți. Orășenii — ? Cățiva. E greu să te deranjezi, când e vorba să sprijini o acțiune frumoasă. Si intrarea a fost liberă...

Pentru Duminică a fost anunțată la Brad o conf. a d. Nichitor Crainic.

Lumea din comunele vecine Bradului — au venit încă depe la ora 2 d. m. ca să-i audă cuvântul d. Crainic.

Dar d. Crainic n'a venit.

Achiziția românească ar trebui să fie mai energetică în executarea programului fixat. Astfel pierde și unii și alții.

In Brad este numai un singur frier român. Si știi după ce se cunoaște: Firma il trădează: „Fodráz“. E român getbegat; Il chiamă Nicolae și stă pe strada găril.

„Zarandul“ și „Franc-masoneria“

Articolul de fond al gazetei noastre din săptămâna trecută scris de d. Gh. Minovici cu titlul „Privire asupra Francmasoneriei“ s'a publicat dintr-o greșeală în coloanele „Zarandului“, pentru că acest articol nu corespunde nici cu vederile nici cu scopurile gazetei noastre. De aceea îl considerăm ca o părere sau convingere personală a lui Minovici, fără să ne putem identifica cu el și fără să ni-l însușim. — Greseala — recunoaștem — e a noastră. Dl. Minovici a fost până acum un colaborator de frunte a gazetei noastre și ori de câte ori a fost rugat, ne-a dat articole de fond ireprosabile și de acord cu vederile noastre a zarandenilor. De aceea niciodată articolele sale nu treceau pela controlul redacției, ci direcția tipografie rezervându-i se numai coloanele necesare. Astfel s'a stresurat — fără voia noastră — articolul de mai sus,

Domnule Minovici, noi, zarandenii, am fost crescuți în dragostea de neam și lege, cu care francmasoneria stă în flagrantă contracicere. Deși adevărată doctrină și tendințele lojelor francmasonice sunt ținute în secret chiar și față de marele mulțime a membrilor ei, și numai gradele superioare, conducătoare, știu ce vreau și cum trebuie să acționeze, — totuși din unele scrieri ale lor, precum și din toată evoluția istorică a francmasoneriei de până acum, se desprinde clar, că lojele francmasonice sunt asociații cu tendințe distructive pentru omenire, în general, și în special pentru tronuri, națiuni, și biserici. — De aceea să nu te surprindă faptul disolvării în Turcia a tuturor lojelor masonice. Acea lucru s-a făcut la anul 1920, după căderea lui Bela Kuhn, care era șeful revoluționarilor bolșevici din Ungaria, când guvernul acestei țări a confiscat toate ariile lojelor masonice din Budapesta, rolul lor revoluționar fiind evident. — Si acela lucru l-a făcut la anul 1925 și Mussolini al Italiei, când a adresat francmasonilor întrebarea pentru ce activează ca societate secretă și pentru ce lucrează la intuneric. A avea secrete însemnează, într'un stat de ordine, a fi suspect. Ministerul său de justiție, A. Rocco, a ținut apoi să explice, în ședința Camerei din 12 Ian. 1925, necesitatea votării unei legi, prin care guvernul Italian trebuie să forțeze pe francmasoni să lapede masca lor sau să treacă peste hotarele țării. Într-altele, îată ce a spus acest ministru: „Astăzi, orice specie de societate ocultă — chiar admitând că scopul ei ar fi juridic și etic permis — este, prin faptul însuși al secretului: incompatibilă cu suveranitatea statului și cu egala libertate a cetățenilor înaintea legii. Libertatea politică, limitată de legi, spre a fi mai bine garantată tuturor și fiecăruia, consistă în facultatea de a vorbi și a lucra în publicitate spre a atinge scopuri ce sunt sau se consideră a fi utile colectivității. Cine pretinde, că trebuie să vorbească și să lucreze secret, se sustrage prin acest fapt libertății și violează unul din fundamentele esențiale ale lui adicăegalitatea tuturor cetățenilor în fața legii,

pentru că pretinde pentru sine favoarea și privilegiul, de a ocupa limatele și sancțiunile, pe care legile le împun exercițiului libertății în interesul binelui obștesc. De unde rezultă, că nimic nu este mai neghios și mai absurd, decât a privi suprimearea societăților secrete, operată de stat, ca o violoare sau o restincțiune a garanțiilor constituționale și a libertăților fundamentale. Statul modern își păstrează cu atât mai mult în mod efectiv esența lui de stat constituțional și liber, cu cât susține și admite mai puțin, în exercițiul drepturilor recunoscute tuturor cetățenilor, posibilitatea privilegiului, a căruia formă este pretenția de a se sustrage controlului altora, formă, care este una dintre cele mai odioase și, moralmente, cea mai respingătoare".

Deci, n'avea rost, domnule Minovici, să aduci edogii pe patru coloane francmasoneriei, într'o gazetă locală și provincială, pentru dești provinciali, cunoaștem și noi cum se lucraza în lojile francmasonice, din răsputeri, ca creștinismul să dispare și să facă loc unei noi lumii ateiste și materialiste, pentru care ajunge o religiune pur naturalistă. Iar distrugerea altăzilor aduce cu sine și răsturnarea tronurilor și a tuturor autorităților, cari lucrează în numele lui Dzeu. Exemplul cel mai dureros il avem în Rusia.

Iar dacă au fost ademeniți atâția fruntași ai vieții noastre publică în apele tul-

buri ale francmasoneriei, acesta se explică prin faptul că în trecut nu s'au cunoscut adevăratele scopuri finale ale francmasoneriei. Astăzi dacă un chirach b. o. s'ar face membru a unei loji, s'ar eschide pe sine din sinul Bisericii, pentru că una pe alta se exclud.

Iar dacă un I. C. Brăteanu ar fi fost membru al unei atari „faimoase” societăți masonice, noi suntem convingi, că alte sentimente mult mai nobile l-au determinat să conlucreze la făurirea României Mari, și nu calitatea de eventual fost francmason, după a căror direcție, sigur, nu s'a condus.

E dureros însă faptul, că și astăzi, după ce s'au descoperit adevăratele intenții ale francmasoneriei, mai găsim încă mulți fruntași ai vieții noastre românești intrați în apele ei. Snobismul, curiozitatea, diferențele interese și chiar și tendința de-a apărea mai „extra”, mai „misterios”, pervertește de multe ori mintea omului, fie el căt de invățat.

De aceea, domnule Minovici, nu te săpăra, că pentru reabilitarea opiniei publice alarmate de articolul d-tale, ne-am simțit nevoiți să facem această rectificare. Așteptăm însă colaborarea d-tale și pe mai departe. Sună atâtă chestiuni de interes general, sau local, mai apropiate de sufletul nostru, pe cari d-ta și să le desvolți atât de frumos.

„Zarandul”

24 IANUARIE

(Continuare din pagina I.-a)

Floarea recunoștinței a îmbobocit numai în sufletele țărănilor, căci în cele ale politicienilor depe atunci, fusese înăbușită de dezideratul Divanurilor Ad-hoc, aducerea unut principie străin pe tronul țării. La 1886 a fost adus principalele Carol de Hohenzollern.

Acestea sunt faptele cari se leagă de măreția și de 24 Ianuarie.

* * *

Dar unirea Principatelor a fost numai un început. Luptătorii pentru unirea lor erau conștiinți că lucrurile nu vor putea fi opriate aci, căci va veni vremea când va trebui înfăptuită unirea cea mare a tuturor Românilor. Si s'a împlinit doar dură câteva decenii. La 1918, prin jerisă ce or 800 000 morți pe front, prin repararea unei nedreptați de veacuri care apăsa asupra noastră și prin hotărârea fermă a tuturor Românilor, de a se uni într'o singură țară, s'a înfăptuit România de azi. Dar multe și mari au fost piedicile cari au stat în calea încheierii sufletului națiunii, după ce se încheiasă din punct de vedere geografic și etnic.

Au fost greutăți de ordin intern, înrente tuturor prefacerilor sociale mai profunde. Cine ar putea spune că votul obștesc, care a adus f-tal politicianismul azi, a adus numai bine țării? Tarânimarea noastră, cu atât de mulți analfabeți, n'a fost pregătită pentru această reformă democratică.

Improprietăria atât de necesară, a divizat proprietățile și a pus pe țărani în față nevoie de capital și de unele agricole. Lipsurile acestea, ori l-au impins la datorii peste puterile lui, făcându-l să-și piardă proprietatea, ori l-au silit să facă o agricultură proastă, care să-i dea o producție minimă și de calitate inferioară.

Toate acestea au contribuit într-o largă măsură la întărirea consolidării Români ca economie și finanțe.

A mai contribuit apoi și criza economică mondială; astfel am fost siliți, să stăm multă vreme fară drumuri, școli, spitale, fără o administrație bună, care să dea satisfacție tuturor cetățenilor.

Înălțarea pe scurt a tuturor piedicilor cari au stat în calea consolidării statului nostru, după răsboi.

Dar pe lângă toate acestea, sunt nebănuite de mari dificultăți ce le-am întâmpinat în străinătate.

Nu este locul să mă ocup de toate. Să înșiru doar câteva din piedicile ce ne-au pus numai vecinii noștri de Vest, Ungurii.

Se știe că după răsboi, acești oameni — cum o recunoaște publicistul lor — Zoltan Nyisztor — în »Nemzeti Ujság«, că Ungurii, „în cursul istoriei lor, au alergat totdeauna după iluzii și viața poporului maghiar și plină de himere și de visuri irealizabile”. Au hrăniti zilnic pe Ungurii din Ungaria, că și pe cei dela noi, cu ură, cu blesteme și calomii la adresa Românilor. Dar nu numai atât. Aceste calomii minciinoase au fost răspândite cu scop revisionist în toată lumea. Au publicat numai în limbile franceză, engleză, italiană și germană 145 de lucrări revizioniste, pline de calomii la adresa României și

a Statelor Micii Înțelegeri. În limba ungă au fost publicate 74 lucrări, fără să mai socotim cărțile postale, hărțile, etc. răspândite cu duinum în toată lumea.

Aceste cărți, pline cu fotografii, cu desenme imaginare, căutau să ne înfățișeze în lume, ca niște barbari sălbătici care distrugem tot ce a clădit civilizația lor milenară.

Este interesant un tablou mincinos, unde sunt înfățișați doi Unguri din Transilvania, puși la jug și mânați de cățiva Români cu bicele.

Sau un alt tablou cu un ungur tăiat în bucăți de cățiva Români, până la brâu și care totuși stă în sus și se roagă la ei să-l lase. Aceasta dovedește, nu numai că nu i-a devărat, dar că chiar pictorul, habar n'are să desemneze. Cum poate o jumătate de om să mai stea vertical, și ceară iertare dela cei cari l-au tăiat? Desemnele sunt făcute de profesorul Lukinich¹.

Dar ei totdeauna și-au înveninat sufletul cu astfel de otrăvuri. Si nu suntem numai noi Români, contra căror aruncă cu noroi. Nu-i de mult, când blestemau pe prietenii lor cei mai buni de azi, pe italieni, astfel:

»Dumnezeule, D-zeule ascultă mă!...

Părjolește Roma și Neapole și acopere Veneția cu negru postav al doliului... Oprește pe Isus Hristos să și mai reverse mila sa peste ei... Creerul lor să fie chinuit de dureri neîntelese și vermele desnădejdii să le ciuruiască inima ca pe o sdreanță... etc.... (Az Ujság 23 Mai 1925²).

Înălță deci, că acest neam din Asia, trăiește din minciună, blesteme și injurii, adresate pătimăș, când unuia, când altuia.

Din cauza acestei veninoase propagande, opinia publică mondială ne-a tratat cu mari rezerve, ne-a acordat cea mai mare neîncredere.

Această atmosferă grea ne-au creiat-o și cu ajutorul străinilor plăiți. Cine nu cunoaște campania lordului Rohermere, pentru care a primit cca 600 milioane lei.

Dar pentru faptul că atâția oameni distinși au fost induși în eroare suntem viuvați și noi. Ne-am desinteresat complet de propaganda maghiară.

Astăzi ne-am trezit și deja au început să se vadă rezultatele. Activitatea de lămurire a opiniei publice mondiale, desfășurată de Liga Antrevisionistă, că și frumoasa inițiativă a Astrei, de a tipări »Revue de Transilvanie«, sunt cele mai lăudabile.

Caci viața minorității maghiare în România este mai infloritoare decât în Ungaria. Studiul lui A. Caliani, din »Revue de Transilvanie«, arată că »Statul român a depășit obligațiunile tratatului de pace; el a acordat minoritarilor drepturi mai largi decât cele impuse prin tratate. Astfel România susține 442 școli primare și 7 secundare, cheltuind în afară de susținerea instituțiilor teologice 61 milioane lei anual. Dar, în afară de aceasta, situația economică a Ungurilor din Ardeal este mult mai superioară situației Românilor. Numărul băncilor maghiare din Ardeal, sub stăpânirea românească nu numai că n'a scăzut, ci au sporit dela 142, căt era sub stăpânirea ungurească, la 207.

Reforma agrară, a înstărit și pe mi-

noritari la fel cu Români. Înainte de răsboi în Transilvania erau 60% Români, iar Unguri și alte naționalități numai 40%. Cu toate acestea din totalul pământului, stăpânesc 70%, iar Români numai 30%. De fiecare locuitor ungur se cuveniau 6 jugăre, iar pentru români numai 1 jugăr. Aceasta în ceia ce privește proprietatea mică; că despre proprietățile de peste 100 jugăre, Unguri stăpâneau 97% din suprafața totală, iar Români numai 3%.

După reforma agrară, au fost împrijetări pe lângă cei 227.943 Români; 82.640 minoritari. Deci, din tot pământul exproprietat, minoritarii au primit 30%, adică mai mult de căt procentul ce-l reprezintă ei aici, în Ardeal.

In Ungaria de azi, sunt doar 600 de familii, grofii, cari stăpânește mai mult de jumătate din întinderea pământului, în timp ce 443.500 familii nu au nici un petec de pământ. Să mai vorbim de industrie, de orașe, de tot ce este resursă de căștig, că sunt în măinile Ungurilor? Numai în serviciul postal din Ardeal și Banat sunt între 56—77 proc. minoritari, în timp ce Români sunt numai 25—44 procente.

Față de această situație reală, relatată doar pe scurt, atât că îmi permite acest cadru strâmt, cred că ar fi timpul să se întreprindă o acțiune de lămurire a opiniei publice străine, iar la Budapesta ar fi timpul să-și calmeze zelul revizionist.

Ungaria ar trebui să se trezească la realitate și să ascute de cuvintele celor cari au început să vadă clar, ca: d-l dr. Fenyves, ca d. Nemeth László, cari scrie că »în loc să umblam după revizuire ar trebui să căutăm o bună înțelegere cu vecinii noștri... Revizionismul este o cheie meschină care nu rezolvă situația, ci numai o înveninează.

Dar totuși, dacă ei nu vor începe să vadă clar, dacă nu vor înțelege că au incomparabil, o situație mai bună, de cum aveau Români în Ungaria, despre care iată ce spune d. Domokos Horangá Balazs: »lobații incătușați, cu trupuri de animale sdrobite, cu sufletul torturat și robit în întunericul neștiinței...« (scrie despre Români N. A.), noi le răspundem cu cuvintele lui prim-ministrul Gh. Tătărascu: »Ori toți într-o Românie unită, ori toți într'un mormânt.«

M. Bogza

Asociația pentru literatură și cultura poporului, român Despărțământul Brad.

No. 7-1936.

Invitat.

Despărțământul Brad al »Astrei« cu concursul Școalelor din localitate organizează cu ocazia Aniversării Unirii Principatelor — 21 Ianuarie — O ȘEZĂTOARE națională patriotică în sala de gimnastică a liceului „Avram Iancu“ ora 15, cu următorul

PROGRAM:

1. T. Popovici: Imnul nostru, cor mixt executat de elevii liceului.
2. Cuvânt de deschidere de d. C. Ciocan.
3. C. Porumbescu: Trei culori, cor mixt executat de elevii liceului.
4. Însemnatatea zilei de 24 Ian. conferință finită de dl prof. C. Rusu.
5. Al. Nicorescu: Unirea, poezie decl. de elevul Macra A. cl. VIII. a lic.
6. Al. Nicorescu: Pământ străbun, poezie decl. de elevul Belligan S. cl. II a lic.
7. M. Rădulescu: Unii-Vă Români, poezie decl. de elevul Demian Petru cl. IV prim.
8. * * România, poem alegoric jucat de elevele școalei primare.
9. I. Mureșan: Hora Unirii, cor mixt executat de elevii liceului.

On. public cu onoare este invitat la luna parte. — Intrarea liberă.

Brad, la 21 Ianuarie 1936.

Președ. Desp. Brad al „Astrei“: Secretar: (ss) C. CIOCAN (ss) N. LUPEI

Despărțământul Asociației „Astra“ Brad.

No. 6

Apel

Despărțământul Brad al „Astrei“, în programul său de activitate pe anul 1936 și-a înscris și trimiterea de conferință în comunele din jur, care să desvolte și să lămuirească anumite probleme ce interesează în deaproape viața noastră rurală.

Facem un apel călduros la intelectualii din Brad care doresc să conferințeze, invitându-i să anunțe biroului Comitetului (la Direcția liceului în orice zi de lucru) subiectul conferinței, comuna unde doresc să conferințeze și ziua.

Brad, la 21 Ianuarie 1936.

Preș. ss. C. Ciocan

Secr. ss. N. Lupei

1) Dr. A. Gociman. România și revizionismul maghiar.

2) Idem.

Mocirlă

Vedem o lume bine îmbrăcată și bine hrănătă. Purtăm acestei lumi un respect netăgăduit, uneori chiar până la umilință. Nu facem cumva vreo greșală, ridicând prea sus acea lume, care să maschează în fel și chip în fața noastră? Nu's tot creaturi omenești ca și noi, cu același lipsuri și dorință?

Pentru un moment ne-ar veni să credem că nu, crezând, că aceștia fac parte dintr-o altă lume a lor, care se deosebește de a noastră. Șapoi, chiar socotindu-i ca o lume aparte, să știți, că nu facem o greșală prea mare, căci: dece să ne credem toți la fel, numai penetrucă ne asemănăm la chip? Nu! Nu-i deajuns să ne asemănăm numai la chip și să spunem, că toți suntem la fel.

După mine, oamenii pot fi împărțiti în mai multe lumi, și aceasta după felul cum trăiesc. Avem o lume bună, care muncește cinstit: iubește cinstit, gândește cinstit și crede cinstit.

Avem o lume care se crede ea bună, dar căreia nu-l place să trăiescă ca cea dintâi, ci după legile ei, socotind nedemn lucru respectarea vreunui principiu din cale arătate.

Această lume, fie că are cu ce trăi, fie că nu, ea trăiește viața ei aparte aruncând priviri piezișe celeilalte. Aci, în această lume, găsim băbații și femeile cele mai bogate și cădeodată pătrund, și din cei săraci. Bogăția, asigurându-le traiul fără să muncească și face

să-și petreacă timpul cu fel și fel de lucruri urite și murdare. Urăte și murdare, căci mintea noastră nu poate să înțeleagă atâtă injosire omenească, de care suntem în stare să dea doavă astfel de oameni. Ni s'ar ridica părul în virful cepului, dacă am fi de față la unele lucruri ce se petrec între acești oameni, pe care noi îi cinstim cu respectul nostru. O! ce greșală mare și ce orbire de multeori pe noi, să nu vedem în ce mocirlă trăiesc și cum atârnă noroil pe dânsii! Suntem orbiți de îmbrăcămintea lor atât de strălucitoare și de vorbele lor așa de frumos spuse? Sau ne lipsește — câte odată — mirosl? Nu vi suntem să stăti de vorbă cu vreun bărbat sau femeie din acea lume bună, care să vă uimesc prin tot ce ați văzut la ea, șapoi, după câteva zile să auziți lucruri, cari vă au făcut să simțiți, că nu puteți scăpa de un mirosl ca de stîră?

Te-ai simțit urmărit de apropierea aceliei persoane și de mirosl ei respingător zile dearândul. N'ai fi crezut, că o așa ființă să trăiască în așa mociră. Nu face nimic, ai fost orbit și-ai judecat greșit, după starea pe care o avea, crezind, că trebuie să fie „un om“. Nu îi suntem să mai întâmplă lucrul acesta primăvara, când, intrat, într-o grădină, ai văzut toți pomii înflorii? Iar când a fost să rodească ai constatat, că unii aveau roade, alții nu, și au impăcat — desamăgit mai ales — și-ai spus: „nu tot pomu-i pom și nici tot omul, om“.

Ion Mut

In fiecare casă Radio...

Si Dv. puteți avea acum un aparat de radio modern, căci Vi-l oferim cu prețuri reduse, care exclud orice concurență: Mărci cu renume mondial, ultimele modele 1936: Philips, Ingelen, Lorenz, Eumig, Kapsch, Lumophon, Standard, Radio Corporation, Columbia, etc.

Cereți oferte și demonstrații gratuite la vechea firmă de încredere

MAX GODEL DEVA, Palatul „Decebal“
Prețuri convenabile! Rate lunare mici! Demonstrații la domiciliu Dvs.!

Din cele auzite.

Nu-i prea mare.

Intr'un sat era un popă, care de căteori î se aduceau de către credincioși prescuri pentru liturghii sau colaci pentru parastase, totdeauna era nemulțumit, spunând: „să fie mai mare“.

Văzând credincioși, că oricât de mare ar fi fost prescura sau colacul, popa mereu zicea „să fie mai mare“ său hotărât, ca la cea dintâi ocazie, să facă un colac așa de mare, încât să nu intre pe ușa bisericii. Așa au și făcut. Când au adus colacul la biserică l-au aşezat dinaintea ușii și așteptau să vină popa. Venind popa credincioșii i s-au plâns, că tot spunându-le să facă colacii mai mari au făcut pe acesta, care-i prea mare, și nu intră pe ușă.

Popa însă le-a răspuns: „colacu nu-i prea mare, dar ușa-i prea mică“.

Noițum

— Crăciunul animalelor. Nu toată lumea își poate permite să sărbătoarească în mod deosebit zilele de sărbătoare. În schimb, unele animale au această ocazie unică. Natural, nu cele din păduri și nici cele domestice. La Londra animalele exotice, adăpostite în grădina zoologică, elefanți, tigri, leu, etc., au primit în zilele de Crăciun adevărate banchete. S'a dat fiecarui animal alimente pe care aceasta le preferă îndeosebi. Hrana de Crăciun a ierbivorelor nu a jenat pe nimeni. În schimb, pentru Crăciunul fiarelor sălbate ce au fost sacrificiate un număr însemnat de vite. Natura e nemiloasă și cu atât mai mult, când e manevrată de oameni.

— Senzațiile morții. Americanii sunt cei mai mari amatori de seozațional și de emoții. Furnizorii de asemenea produse se găsesc întotdeauna și ceva mai șmecheri decât

în găini noștri cu „uite bobu, nu e bobu“, care înșeala tăranii prin toate colțurile. De curând, pe lângă senzațoralul pe care îl difuzează în milioane de exemplare gazetele, pe lângă filmele grand guignols care-ți îngheță săngele în vine, a apărut o nouă afacere de emoții: „senzațiile morții“. Întreprinderea este aranjată special într-un săgării nori, iar amatorii de senzațional pot simți senzațiile unei căderi din abis, a unui cataclism, sau altele de acest soi. Trebuie să recunoaștem că nu suntem deloc invidie pentru americani și că nu vedem necesitatea unor asemenea instituții în țară.

— Moda și originalitatea. Femeile nu umbă întotdeauna după frumusețe, grație, cum suntem părea. Adeseaori, multe dintre ele (natural acela că nu au grije pentru pâine sau copii) au ca preocupare esențială, căutarea originalului. Astfel, la expoziția de modă din Paris, au fost prezentate rochii furnizate din pânză de păianjen, din fire de blană de castor și pantofii din piele de șoarece. Ultimii nu trebuie să fie prea agreabili de purtat, sau poate că, cine știe, femeilor le-o fi dând curaj pieile din care sunt furnizați pantofii, și nu se vor mai speria atât de crunt la vederea animalelor viei.

CINEMA „ORIENT“ BRAD.

Duminică în 26 Ianuarie 1936.

Noapte din Haway

cu: Dick Powell, cu Ruby Keeler și Pat O'Brien

Rubrica muncitorilor

Populare

Precuvântare.

Mult iubită adunare
Doamnelor și Domnilor.
Preă frumoasă adunare
Ce-ai venit cu mic cu mare
Eu vă rog de-o ascultare
De puțină cuvântare
De la aceasta serbare
Să vă spun ceva frumos
De un luceafăr luminos
Care ni l-a dat Isus
Să ne fie de ajutor
Amăratului Popor.
Nu credeți peste măsură
Că vreau să-mi bat joc de gura
Nu vă spun vorbe uscate
De peste hotar și sate,
Vă spun vorbe adevărate
Despre acestuia fapte
Să le am compus pe un șanțiu
Să se audă până la Nistru
Să le-am scris ieri pe o hartie
Ca toată lumea să știe
Ca fost domn de omenie.
Să vă spun eu cu respect
Dela înimă din piept
Ca fost om cu suflet drept
Să eu știu curat și bine
Ca stat de vorbă cu mine
Unde-l întâlnesci, pe loc
Oprea mașina în loc
Să-ți dedea bun noroc.
Vezi ce face omul drept
Toată lumea-i cu respect;
Pentru ori și ce sărac
A fost om dulce pe plac
Să azi plângă poporul liber
Ca rămăs fără de Sieber.
A plecat la București
Fără ca să te gândești
Cu ce te mai pomenești,
Sfinte Doamne mare ești!
Pe noi să ne miluești
Să putem jeli cu onor
Pe frumosul director
Ca dat mâna de ajutor
La săraci și la popor
Să a plecat el dințe noi
Spre viață de apoi,
Iute să a dus ca într'un sbor
Fie-i sufletul ușor
La domnul nostru director
Ca fost om miluitor
Să noi toți să îl jelim
În veci pururea amin.
Iar la Doamna cu jeleajă
Dumnezeu să-i dea viață
Să trăiască cu blănăță.
Maica sfântă ajutoare
Să-i fie măngăitoare;
La copii și la feciori
Dumnezeu de ajutori,
Ca să aibă și ei spor
In decursul viitor
Să ajungă moștenitorii.
Mulți ar mai fi de vorbit
Dar minutul să a implinit
Să eu plec de aici măhnit
Dupa acest domn iubit
În veci fie odihnăt
De domnul sfânt cel slăvit
(fine)

Pt. dl. subdirector ca mulțumire

Precuvântare.

Ajută-mi tată cereș
Să pot scrie ce doresc
Foaie verde corcodus
Să scriu la domnul Ambrus,
Foaie verde de bujar
La domnul sub director
Bunul dumnezeu din cer
Să dea lui Ambrus Valer
Multe zile de trăit
Să ani mulți și fericit
Să trăiască mult și bine
Ca stat de vorbă cu mine
De l-am rugat frumușel
Să mă ascultă și el
Să mi-a dat voie la rând
Să vorbesc ce am de gând;
Domnul din cer prea slăvit
Frunză verde stejarel
Scrisă de Bancă Ionel
D-lui Ambrus Valer
Domnul nostru Isus Cristos
Să te facă bun milos.

Bancă Ioan, muncitor

Cronica internă.

Perspective politice.

Se vorbește din nou cu insistență de apropiata cădere a guvernului. Cabinetul Tătărescu este un cadavru viu dela întronarea lui, așă că e greu să se spună precis cât își va mai prelungi șederea la cărma țării. Cert e însă că situația îi e astăzi extrem de critică. Pe lângă numeroasele nemulțumiri pe care această guvernare le-a provocat în sănul opiniei publice, se adaugă astăzi dificultățile financiare, neînțelegerile din sănul partidului, precum și necesitatea unui guvern serios în imprejurările internaționale actuale. Așadar, se poate spune că niciodată situația guvernului Tătărescu nu a fost atât de precară. Spuneam mai sus, că neînțelegerile din partidul liberal, cari au fost cultivate în surdină de către diversi conducători ai acestui partid, vor contribui în largă măsură la căderea guvernului. Niciodată raporturile dintre șefia partidului și aceea a guvernului nu au fost atât de ascuțite. Sprijinul efectiv pe care d. Tătărescu și Inculeț au înțeles să-l dea partidelor de extremă dreaptă, e cam nemulțumit pe d. Dinu Brătianu și prietenii săi. Politica oportunistă chiar dacă va isbuti să prelungească actuala guvernare, va face imposibilă o guvernare liberală în viitor. Natural, pentru sforariile lui Inculeț, lucrul acesta nu are importanță. D. Tătărescu încearcă disperat să-l înlăture pe d. Dinu Brătianu dela preșidenția partidului. Poate dacă am fi la începutul guvernării Tătărescu, încercările acesta ar ajunge la rezultatul scontat. Chiar și cei mai optimiști guvernamentalii își dau azi seama, ca o criză de regim nu este deținută. Si dacă e comod să-l susții pe d. Tătărescu când e la guvern, nu e comod să-l susții în opoziție. Cadrele se pregătesc chiar pentru această. Se spune că ar fi vorba de o reîntregire a partidului, prin revenirea la matcă a lui Gheorghe Brătianu și instalarea acestuia la șefia partidului. Orizontul politic se arată întunecat și nu putem încă preciza care va fi rezultatul definitiv al framântarilor.

S. G.

Pentru o viață nouă

Agitațiile sterile și inutile care predomină în viața noastră politică au adâncit scârba cetățeanului dela mahalale și sate pentru activitatea politiciană. Era deosebit normal să se desfășoare acest proces, întrucât asătăm de atât timp la neglijarea problemelor vitale pentru masse, care se săbat în neagră mizerie, pradă fiscului, datorilor și speculanților, care complecează vitregia timpurilor de criză economică. Se simte nevoia unui organism politic care să se îndepărteze dela băltoaca politică, care să pornească dela masse și să lupte pentru ridicarea economică și politică a acestora. Încercările făcute până în momentul de față au arătat clar dorința mulțimilor de a porni o luptă hotărătoare pentru apărarea diferențelor libertăți pe care guvernele ultime nu le-au putut încă dobora. Său lovitură însă aceste mișcări de abuzul ireproșabil al acelorași guvernării, cari au însărcinat posibilitatea să constate că nu se mai bucură nici de sprijinul și nici de încredere nimănui. Se cere o nouă viață, o nouă mișcare, care să răspundă hotărătoare acelora care subminează în surdină viața satului și al mahalalei.

Se cere o clarificare care să îndepărteze massele uvrei de toți agitatorii diversioniști, cari încearcă să însele, dar pentru ultima dată, înainte de instaurarea regimului care să opreasca prin teroare orice mișcare de protest. Trebuie început astăzi, în ceasul al unsprezecelea, lupta pentru apărarea libertăților de gândire, de organizare, pentru libertatea scrișului și împotriva măsurilor excepționale, cari sunt menținute la infinit. Pentru rezolvarea în spirit înțeleagător a tuturor datorilor agricole și urbane, pentru alegeri libere pe baza principiului proporționalității la care să-și spui cuvântul poporul și nu bătăușii, ar trebui începută o intensă campanie. Sunt probleme de o importanță capitală, cari nu ar trebui să ne lase nepăsători, astăzi când aventurierii politici caută să exploateze orice slăbiciune a masselor.

G.

Ofensiva abisiniană

Însărcinat, i-a sosit și lui Mussolini timpul, să reducă tonalitatea glasului și să se arate mai înțeleagător față de realitățile politice europene. Dacă nu ați remarcat încă aceasta, o veți remarcă în curând. E foarte probabil, ca respingerea propunerilor lui Laval-Hoare să-l coste pe conducătorul Italiei capul. Siturile din Africa nu sunt prea îmbucurătoare pentru duce. Zilnic se anunță înfrângeri noi, spargeri de fronturi, la care oficialitățile italiene nu pot răspunde decât prin desmînțiri și prin veșnică frază „aviația duce o vie activitate”. Înțelegem rostul acestei fraze întrucât e normal ca aviația să lucreze nestingherite, atunci când nu se impiedică de nici un inconvenient. Din păcate în ultimul timp s-au anunțat mai multe doborâri de avioane și după căte știm acestea nu au avut darul să încurajeze aviatorii italieni. Căci e că situația de pe front nu se arată prea favorabilă italienilor. În această direcție e important să menționăm mulțumirea negusului, care până mai eri, consideră situația țării sale ca disperată. Semnificațive sunt și ofensivele numeroase care se anunță de ambele părți

și a căror consecințe nu se văd. Dacă pentru abisinieni oprirea înaintării italiene constituie un remarcabil succes, pentru aceștia din uremă, întârzierea atacurilor este deadreptul catastrofală. Unele agenții de presă anunță că în sănul armatelor italiene nemulțumirile se desvoltă vertiginos. Pentru o armată entuziasmată cum e cea italiană, răsboiu din Abisini este un pericol serios. Să spus dela început că, presupunând chiar victoria armatelor italiene, aceasta ar veni foarte târziu și e foarte problematic dacă ea va fi definită. Timpul care a trecut în luptă cu triburile desarmate și satele părăsite, au permis negusului să-și înarmeze serioz armata și să ia măsuri pentru o apărare antiaeriană. Silbateci abisinieni au început să se obișnuiască cu tunurile și carele de asalt. E concludent faptul, că de cănd trupele italiene au întâmpinat rezistența trupelor regulate abisiniene, ele au fost și început să se retragă. Se vorbește astăzi de o înfrângere a italienilor de către abisinieni, lucru care pare la începutul răsboiului aproape imposibil. Aventura mussoliniană va prinde bine tuturor acelora cari se jucau cu pacea lumii

G.

Ciudătenile noastre.

Specula zahărului

Zahărul trebuie să stea la baza alimentației fiecărui din noi, așa susțin. Până nu vom avea dovezi contrarie nu-i putem contrazice. Putem totuși afirma că zahărurile nu sunt chiar așa de simple. Viața nu-ți cere rețetă medicală, nici măcar când este bolnav și ceri societății ajutor și nici medicii când dau o rețetă nu țin seama de posibilitățile bolnavului, ci numai de necestăile lui. Constatăm că zahărurile începsă să încurze. E nevoie de zahăr în alimentație, dar nu ni-l putem procură. Dece? Aceasta e întrebarea. Nu avem în țara noastră zahăr? Slavă Domnului, secolele cresc din belșug și fabrici avem berechet. Ba multe țări din jurul nostru și chiar mai departe, pe care Dumnezeu nu le-a bagoslovit cu atâta belșug, măncă pe săturarea zahăr din țara noastră. Veți spune poate că vina e a noastră, a țăranului nostru, căruia nu-i place acest aliment. Din păcate nu acesta este stadiul lucrurilor. Întrebați țăranii din satele mai îndepărtate de oraș și suntem siguri că nici nu vor să cunoască cuvantul „zahăr”. Trebuie să punem această ignoranță pe seama lipsei de cultură care se cere neapărat rezolvată. Satele nu au nici dicționare nici encyclopedii, de unde să extragă informații. Lucrul acesta are însă prea puțină importanță, căci dacă vom culturaliza satele, dacă vom arăta țăranului căte necesități are, se va termina desigur cu „liniștea” de moarte, în care se complac atât de bine boerii. Atunci vor să știe că țăranii cei ai zahărului și vor să cunoască că e nevoie de el. Ne întrebăm însă de ce consumul acestui aliment este atât de redus la oraș? Iată încă un punct nevralgic al chestiunii de care ne dăm însă perfect sezn. Prețul acestui aliment de primă necesitate este exorbitant. Si aci întrebarea: dece? Spuneam mai sus că sfera de zahăr, cumpărată de fabricant dela producător cu prețuri derizorii se produce în cantități enorme. Așadar, toate elementele care produsul să fie eficient. Si totuși suntem jefuiți în permanență de acei cari exploatează produsul. Trebuie să se știe un lucru, că zahărul românesc se oferă în Turcia cu 5 lei/kg. dar nu este cumpărat înfiindcă e de calitate proastă. Că în Bulgaria se măncă zahărul nostru cu 11 lei/kg., în timp ce noi îl plătim în plină criză și foemete 32 lei/kg. Si nimeni nu se sesizează, nici autorități, nici opinia publică, pentru a lăsa măsuri împotriva acestei ciudăteni. Problema zahărului este o chestiune mult prea vastă, pentru că să poată fi elucidată în aceste rânduri. Opinia publică trebuie să fie lămurită și o vom lămuri.

Silviu Mendea

Știri diferite

— Viața în adâncuri. Cunoscutul om de știință american, Fry Folow, care și-a dedicat viața studiilor animalelor marine, s'a reîntors săptămâna precedentă dintr-o excursie de studii întreprinsă în Pacific. Folow aduse amănunte extrem de interesante asupra vieții marine pe coastele Pacificului, unde a stat mult timp în adânciuri, bineînțeles în costum de scafandri. Interesant de remarcat descoperirea unei categorii de pești a căror viață se asemănă mult cu aceea a furnicilor. În afară de aceștia, cercetătorul american a descoperit vreo șaizeci de categorii de pești și crustacee.

— Morți misterioase în cetatea filmului. Hollywoodul, cetatea cinematografică din Statele-Unite, trăește de câteva timp zile de teroare. Rând pe rând, câteva vedete de cinema au fost asasinate, fără ca cercetările poliției să poată descoperi pe făptași. Cercetările în curs asupra morții mamei vedete Thelma Todd au ajuns și ele la un punct mort. Până în momentul de față, peste 600 de vedete au fost amenințate cu moarte, dacă nu va depune diferite sume de bani, în diverse locuri. Paralel cu aceste încercări teroriste, au fost descoperite însă o altă rețea de crime, al căror mobil nu putea fi însă banii. Asupra victimelor și la locuința lor au fost găsite toate obiectele de valoare pe care le posedau. Se crede că ar fi vorba de un nebun, care asasinează vedetele din versiune pentru cinematograf.

— Concurentul lui Dunikowsky. Desigur că năști uitat încă experiențele și aventurile inginerului polonez Dunikowsky, care pretinde că ar putea fabriica aur. Astăzi nimici nu mai vorbește de el. În schimb, un inginer vienez, anunță că el va putea fabrica aur dintr-un material ordinat. Vechiul vis al alchimiștilor, cari căuta aur în toate soluțiile de culoare galbenă, se repetă din nou. Inginerul vienez, care se numește Adalbert Kloibatz așteaptă în zadar un comanditar. El a înaintat comisiei de brevete o cerere, pentru a-i se permite să înceapă fabricarea aurului sintetic. Autoritățile austriace au reunit o comisiune specială pentru cercetarea acestei cereri. Dacă cererea îi va fi admisă, presupunând că invenția corespunde realității, Kloibatz nu va avea decât să se apuce de fabricat aur. Probabil însă, că fabricarea metalului nobil în cantități mari, va scădea valoarea acestuia în așa măsură, încât el nu va mai putea fi luat drept etalon.

Se spunește că Mussolini se interesează de ingeniosul inginer vienez și că ar vrea să-l aducă în Italia unde să-și continue experiențele sale.